

Sygn. akt XXIV C 367/13

UZASADNIENIE

Pozwem z 8 kwietnia 2013 roku M. O. wniósł o:

- ustalenie nieważności umów z 21 czerwca 2007 r. zawartych przez niego z (...) S.A. w W. dotyczących nabycia jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych o nr rejestru (...) i (...) na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c. w zw/ z art. 14, 18 i 19 dyrektywy nr 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych ((...));
- zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kwoty 307.010 wraz z odsetkami ustawowymi od 3 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty;
- zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że 21 czerwca 2007 r. nabył 682,310 jednostek uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym (...) S.A. o (...) (...) akcji o nr rejestru (...) za kwotę 230.000 zł oraz 778,673 jednostek uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym tego samego podmiotu (...) (...) małych i średnich spółek o nr rejestru (...) za kwotę 105.000 zł.

Pierwotnie powód zamierzał przeznaczyć kwotę 335.000 zł na zakup mieszkania. Przekonany o zysku jakie miały przynieść jednostki uczestnictwa w funduszach zainwestował w nie całą powyższą sumę, zaś w celu zakupienia nieruchomości 25 czerwca 2010 r. zaciągnął pożyczkę w Banku (...) S.A. w W. na kwotę 150.000 zł, której zastawem były jednostki uczestnictwa w funduszu (...) (...) akcji o wartości 230.000 zł.

Powód spłacił zaciągniętą pożyczkę 25 czerwca 2010 r. zgodnie z zawartą umową. Wartość zabezpieczenia pożyczki w postaci jednostek uczestnictwa w funduszu akcji zmniejszyła się z 230.000 zł do kwoty 126.193,23 zł. Ponadto, w wyniku odkupienia jednostek uczestnictwa funduszu (...) małych i średnich spółek powód uzyskał 60.082,41 zł, a więc również niższą kwotę niż przy ich nabyciu. Tym samym powód poniósł szkodę wskutek nabycia jednostek uczestnictwa i zawarcia umowy pożyczki. Powód przed nabyciem jednostek uczestnictwa nie został poinformowany o ryzyku finansowym związanych z ich nabyciem. Przed dokonaniem transakcji pracownik pozwanej R. Z. (1) przekonywał powoda o gwarantowanym zysku na poziomie 15 - 20% netto w skali roku, co popierał dowodem w postaci okazania wyników poszczególnych funduszy za okres 31 maja 2004 r. do 31 maja 2007 r., oraz zapewniał iż taka tendencja utrzyma się minimum do Euro 2012. Dodatkowo R. Z. (1) wskazywał, że decyzję należy podjąć niezwłocznie, proponowana oferta ma wyjątkowy charakter, a następnie będą mniej atrakcyjne. Ostatecznie powód zdecydował się nabyć jednostki uczestnictwa w obu funduszach wyłącznie dlatego, że był w błędnym przekonaniu, że są to bezpieczne transakcje. Powód został zatem podstępnie wprowadzony w błąd (art. 86 k.c.) oraz wykorzystano jego brak doświadczenia (art. 388 k.c.). Powyższe powód wykrył 21 października 2010 r., zaś 21 października 2011 r. złożył pozwanej oświadczenie woli o odstąpieniu od ww. umów powołując się na wadę oświadczenia woli w postaci błędu.

Powód poniósł szkodę z tytułu strat jakie osiągnął w związku z transakcjami nabycia jednostek uczestnictwa oraz w postaci kosztów zawartej umowy pożyczki.

Powód wskazał, że pozwana naruszyła przedkontraktowy standard informacyjny określony w art. 14, 18 i 19 dyrektywy nr 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID). Chociaż w dacie zawierania przez powoda umowy dyrektywa ta nie była jeszcze implementowana w do polskiego porządku prawnego, to zapisy w niej zawarte powinny być stosowane.

3 września 2012 r. odbyła się rozprawa przed Sądem Rejonowym dla (...) w W. na skutek złożonego przez powoda wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. Uгода nie została zawarta (k. 2 - 11 - pozw).

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że od 2001 r. prowadzi działalność regulowaną w zakresie zarządzania funduszami inwestycyjnymi. Wśród zarządzanych przez (...) funduszy inwestycyjnych znajdowały się fundusze (...) (...) Akcje oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek. Pozwana jest również organem funduszy jednakże nie nabywa jednostek uczestnictwa w celu odsprzedaży ich osobom trzecim. Pozwana podkreśliła, że powód od 2008 r. prowadził działalność gospodarczą w zakresie m.in. prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania oraz działalności rachunkowo księgowej oraz doradztwa podatkowego. Przedtem powód zajmował również stanowiska kierownicze w spółkach akcyjnych w tym notowanej na Giełdzie Papierów Wartościowych spółce (...) S.A., której był akcjonariuszem.

Pozwana przyznała, że powód nabył jednostki uczestnictwa we wskazanych w pozwie funduszach oraz odsprzedał je później ze stratą. Wskazała jednak, że to powód nawiązał kontakt z R. Z. (2), zaś ten przedstawił mu ofertę produktów inwestycyjnych, informując o ryzykach związanych z inwestowaniem. Stosowna informacja znajdowała się również w ogólnie dostępnych statutach i prospektach informacyjnych funduszy. Pozwana zaprzeczyła nadto jakoby powód informowany był o gwarantowanym zysku z funduszy. W 2008 r. nastąpił światowy kryzys gospodarczy, o czym powód został poinformowany przez R. Z. (1) i B. S., którzy wskazywali na spadek wartości jednostek uczestnictwa. Ostatecznie jednak powód zdecydował się na kontynuowanie inwestycji.

Pozwana w pierwszym rzędzie podniosła zarzut braku po jej stronie legitymacji biernej do występowania w procesie bowiem towarzystwo funduszy inwestycyjnych jest jedynie organem funduszy inwestycyjnych, które stanowią odrębne osoby prawne.

W zakresie roszczenia powoda o ustalenie nieważności umów pozwana wskazała, że powód nie wykazał istnienia przesłanki w postaci interesu prawnego bowiem powołane przez powoda w treści pozwu umowy nie zostały zawarte. Powód nie może również domagać się od pozwanej zwrotu nienależnego świadczenia skoro nie spełnił on żadnego świadczenia na rzecz pozwanej. Powyższe skutkuje również brakiem możliwości ustalenia po stronie pozwanej odpowiedzialności odszkodowawczej względem pozwanego.

Pozwana stwierdziła również, że w niniejszej sprawie nie dopuściła się ona podstępu czy też wyzysku względem powoda, a nadto uprawnienia powoda w tym zakresie wygasły z uwagi na upływ terminów zawitych.

Niezależnie od powyższego pozwana powołując się na treść art. 442¹ § 1 k.c. podniosła zarzut przedawnienia żądanie powoda o naprawienie szkody. Nadto wskazała, że roszczenie w tym zakresie wymaga popełnienia przez pozwaną deliktu co nie nastąpiło, bowiem R. Z. (1) nie był jej pracownikiem. Z tego też względu nie można również pozwanej stawiać zarzutu podstępnego działania lub wyzysku. Ponadto nawet gdyby uznać twierdzenia powoda za prawdziwe, to termin do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od skutków prawnych oświadczenia woli upłynął bezskutecznie bowiem najpóźniej w 2008 r. w czasie spotkania z R. Z. (2) i B. S. powód musiał uświadomić sobie swój rzekomy błąd.

Wreszcie pozwana podniosła, że powód błędnie wyliczył wysokość dochodzonego roszczenia w zakresie odsetek, które powinny zostać naliczone od daty wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia, nie zaś od daty zakupu przez powoda jednostek uczestnictwa w funduszach (k. 38 - 58 - odpowiedź na pozew).

W piśmie z 12 sierpnia 2013 r. powód z ostrożności procesowej w razie stwierdzenia przez Sąd, że roszczenie objęte pozwem skierować należy przeciwko funduszom inwestycyjnym, a nie pozwanej, wniósł o dopozwanie funduszy inwestycyjnych o nr rejestru (...) i (...) (k. 208 - 212 - pismo powoda).

Następnie w piśmie procesowym z 19 lutego 2014 r. powód stwierdził, że wskazanie jako strony pozwanej M. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. zamiast M. Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, w który 28 grudnia 2007 r. przekształciły się fundusze (...) (...) Akcji i (...) (...) Małych i Średnich Spółek, w których jednostki uczestnictwa nabył powód nastąpiło, omyłkowo w związku z oświadczył, że dokonuje w tym zakresie sprostowania.

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 20 listopada 2001 r. Komisja Papierów Wartościowych i Giełd udzieliła (...) S.A. w W. zezwolenia na wykonywanie działalności polegającej na tworzeniu funduszy inwestycyjnych i zarządzaniu nimi, reprezentowaniu ich wobec osób trzecich oraz zarządzaniu zbiorczym portfelem papierów wartościowych (k. 76 - 78 - decyzja Komisji Papierów Wartościowych i Giełd).

Wśród funduszy inwestycyjnych reprezentowanych przez pozwaną znajdowały się M. (...) Akcji oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek. Od 28 grudnia 2007 r. decyzją Komisji Nadzoru Finansowego fundusze te zostały przekształcone w (...) Otwarty (k. 79, 80 - 81 - decyzje

Komisji Nadzoru Finansowego, k. 83 - 120 - prospekt informacyjny (...) (...) Akcji, k. 136 - 170 - prospekt informacyjny M. (...) Małych i Średnich Spółek).

18 czerwca 2007 r. powód złożył, opatrzone własnoręcznym podpisem, pierwsze zlecenie nabycia jednostek uczestnictwa w M. (...) Małych i Średnich Spółek oświadczając jednocześnie, że zna i akceptuje treść statutu funduszu. Tego samego dnia powód złożył dyspozycję przelewów kwoty 230.000 zł na rachunek bankowy M. (...) Akcji oraz 105.000 na rachunek bankowy (...) (...) Małych i Średnich Spółek. Ostatecznie 21 czerwca 2007 r. powód nabył za powyższe kwoty 682,310 jednostek uczestnictwa w (...) (...) Akcji oraz 778,673 jednostek uczestnictwa w M. (...) Małych i Średnich Spółek (k. 16, 17 - potwierdzenie transakcji, k. 194 - zlecenie pierwszego nabycia, k. 195, 196 - potwierdzenie przelewów).

Zgodnie z § 2 ust 6 statutu przedmiotem działalności funduszu jest lokowanie środków pieniężnych zebranych publicznie, w określone w Ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe, w najlepiej pojętym interesie uczestników funduszu i zgodnie z celem inwestycyjnym określonym w statucie, przestrzegając zasad ograniczenia ryzyka inwestycyjnego. Stosownie do § 5 ust 3 funduszu ze względu na podwyższone ryzyko dokonywanych inwestycji, wartość jednostki uczestnictwa może podlegać dużym wahaniom zależnym od koniunktury na rynku akcji. Z kolei § 5 ust 4 statutu wskazywał, że fundusz doloży wszelkich starań dla realizacji celu inwestycyjnego (wzrost wartości aktywów funduszu w wyniku wzrostu wartości lokat) ale nie gwarantuje jego osiągnięcia

(k. 171 - 185 - statut M. (...) Małych i Średnich Spółek).

25 czerwca 2007 r. powód zawarł z Bank (...) S.A. w W. umowę pożyczki w kwocie 150.000 zł. Powód spłacił pożyczkę w całości 30 czerwca 2010 r. (k. 20 - 21 - zaświadczenie).

29 czerwca 2010 r. zgodnie ze złożoną dyspozycją fundusz dokonał wykupienia wszystkich posiadanych przez powoda jednostek uczestnictwa w Subfunduszu Akcji (powstałym z przekształcenia (...) (...) Akcji) za kwotę 126.193,23 zł. Z kolei 17 stycznia 2011 r. zgodnie ze złożoną dyspozycją fundusz dokonał wykupienia wszystkich posiadanych przez powoda jednostek uczestnictwa w Subfunduszu Małych i Średnich Spółek (powstałym z przekształcenia M. (...) Małych i Średnich Spółek) za kwotę 60.082,41 zł (k. 17, 18 - potwierdzenie transakcji odkupienia).

Pismem z 21 października 2010 r. powód zwrócił się z prośbą o udzielenie informacji czy stałą praktyką Banku (...) S.A. jest brak wskazania przez pracownika, że inwestycja może przynieść straty przy jednoczesnym zapewnieniu o gwarantowanym zysku na poziomie 15 - 20% rocznie. Następnie pismem z 21 października 2011 r. powód złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń złożonych 21 czerwca 2007 r. (...) Towarzystwu Funduszy Inwestycyjnych S.A. w postaci zawarcia transakcji nabycia jednostek uczestnictwa o nr rejestru (...) i (...). W treści pisma powód wskazał, że przedmiotowe oświadczenia zostały złożone wskutek podstępного działania R. Z. (1), który zapewniał go o gwarantowanym zysku i w konsekwencji wywołał u powoda błędne przekonanie, że zawarcie tychże transakcji wolne jest od ryzyka. Ponieważ 21 października 2010 r. powód przekonał się o stracie finansowej

jaką przyniosło mu zawarcie transakcji podjął natychmiastowe działania, jednakże pomiędzy nim a Towarzystwem nie doszło do porozumienia (k. 23 - pismo powoda).

Kolejnym pismem z 9 grudnia 2010 r. skierowanym do Banku (...) S.A. powód zażądał zapłaty odszkodowania z tytułu szkód poniesionych w związku z zawartą umową pożyczki oraz nabyciem jednostek uczestnictwa w (...) (...) Akcji. Następnie 15 grudnia 2011 r. pismem skierowanym do Banku (...) S.A. i Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. powód wezwał do zapłaty kwoty 307.009,80 zł tytułem odszkodowania w związku z dokonanymi przez powoda dwiema transakcjami nabycia jednostek uczestnictwa oraz wszelkimi innymi kosztami związanymi z zawarciem tych transakcji (k. 24 - 25, 26 - 27 - pisma powoda).

16 kwietnia 2012 r. powód złożył do Sądu Rejonowego dla (...) w W. wniosek o zawiązanie do próby ugodowej, w którym wezwał Bank (...) S.A. do zapłaty na swoją rzecz kwoty 307,009,80 zł z powołaniem na tożsamą podstawę żądania, jak we wcześniejszych pismach (k. 28 - 31 - zawiązanie do próby ugodowej).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych w toku postępowania dokumentów, bowiem ich wiarygodność i prawdziwość nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana przez strony.

Za pozbawione wartości dowodowej Sąd uznał wydruki ze strony internetowej (...) Fundusze Inwestycyjne (k. 262 - 267), które wskazywały, że fundusz dołoży wszelkich starań by zrealizować założony cel inwestycyjny, jednakże nie gwarantuje jego osiągnięcia, oraz zawierały odesłanie do treści prospektu i kluczowych informacji dla inwestorów. Zauważyć należało bowiem, że przedmiotowe wydruki przedstawiały wygląd strony internetowej na 2014 r., podczas gdy nabycie jednostek uczestnictwa przez powoda nastąpiło w 2007 r. Na podstawie przedłożonych przez pozwaną wydruków w żaden sposób nie można ustalić jaki wygląd miała przedmiotowa strona internetowa 7 lat wcześniej.

Nie stanowiły podstawy poczynienia ustaleń faktycznych zeznania świadka K. B., ostatecznie bowiem nie był on pewny co do zawartości strony internetowej bankowości elektronicznej w zakresie publikacji informacji o ryzyku inwestycyjnym, w okresie istotnym dla niniejszej sprawy tj. w czerwcu 2007 r. Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że z okoliczności sprawy, w szczególności własnoręcznie podpisanego przez powoda zlecenia pierwszego nabycia wynikało, że nabycie jednostek uczestnictwa nastąpiło w oddziale banku, a nie za pośrednictwem platformy internetowej. Tym samym uznać należało, że ustalenia co do zawartości strony internetowej, za pośrednictwem której możliwe było nabywanie jednostek uczestnictwa, niezależnie od ich ostatecznego wyniku, pozostawały bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Złożone w charakterze strony zeznania powoda również okazały się nieprzydatne bowiem z uwagi na skutecznie podniesiony przez pozwaną zarzut braku legitymacji biernej okoliczność posiadania wiedzy o ryzyku inwestycyjnym lub jej braku był w istocie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd oddalił wniosek pozwanej o zobowiązanie powoda do wykazania czy przed nabyciem jednostek uczestnictwa w (...) (...) Akcje oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek dokonywał inwestycji na giełdzie papierów wartościowych oraz w fundusze inwestycyjne, a jeśli tak to ile i jakiego rodzaju takich transakcji dokonał, bowiem zgromadzony w materiał dowodowy stanowił dostateczną podstawę do wydania rozstrzygnięcia w ramach niniejszego postępowania.

Sąd oddalił również wnioski dowodowe strony pozwanej i powodowej w postaci zeznań świadków R. Z. (1), B. S. i K. Z. w zakresie nawiązania współpracy pomiędzy powodem a R. Z. (2), zakresu informacji przekazanych powodowi przez R. Z. (1), zasad na jakich oferowano powodowi nabycie jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych i zakresu informacji przekazanych powodowi w związku z oferowaniem nabycia jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych oraz przyczyn, z jakich powód zdecydował się na inwestycję w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych (...) (...) Akcje oraz (...) (...) Małych i Średnich Spółek. Okoliczności, na które mieli zeznawać świadkowie dotyczyły informacji z etapu negocjacji warunków inwestycji dokonanej przez powoda i objęte były tajemnicą bankową uregulowaną w przepisach ustawy z 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe (Dz.U. 2012 r., poz. 1376 j.t. ze zm.) („pr.b.”). Zgodnie bowiem z art. 104 ust 1 pr.b. bank, osoby w nim zatrudnione oraz osoby, za których pośrednictwem bank wykonuje czynności bankowe, są obowiązane zachować tajemnicę bankową, która

obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wykonuje. Stosownie zaś do ust 3 powołanego przepisu osobom trzecim informacje te mogą być ujawnione, z zastrzeżeniem art. 105, 106a i 106b pr.b., wyłącznie gdy osoba, której informacje te dotyczą, na piśmie upoważni bank do przekazania określonych informacji wskazanej przez siebie osobie lub jednostce organizacyjnej. Z powyższego wynika, że pismo, na podstawie którego bank zostaje zwolniony z tajemnicy bankowej po pierwsze musi być do tegoż banku zaadresowane, a po drugie wskazywać osobę / jednostkę organizacyjną, której informacje te miałyby zostać udzielone. Złożone przez powoda, pismem z 13 lutego 2014 r. oświadczenie nie spełniało żadnego powyższych wymogów, przy czym wypada zaznaczyć, że wskazano w nim, iż „powód wyraża zgodę na zwolnienie pozwanego z tajemnicy bankowej”, w sytuacji gdy po stronie pozwanej nie występował bank lecz towarzystwo funduszy inwestycyjnych było skierowane do niewłaściwego podmiotu. Jedynie na marginesie należy wskazać, że poważne wątpliwości Sądu budził również określony przez powoda zakres zwolnienia z tajemnicy bankowej, bowiem kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje sytuacji, w której zeznający w sprawie świadek miałby możliwość udzielania odpowiedzi na pytania zadawane jedynie przez jedną ze stron procesu.

Sąd zważył co następuje:

Merytoryczne rozważenie zasadności zgłoszonego w przedmiotowej sprawie roszczenia powoda musiało zostać poprzedzone zbadaniem zgłoszonego przez pozwaną zarzutu formalnego w postaci braku legitymacji biernej. Stosownie do prezentowanego przez pozwaną stanowiska, pełni ona jedynie funkcję reprezentanta i organu funduszy inwestycyjnych, które posiadają odrębną od pozwanej osobowość prawną i stanowią samodzielny podmiot praw i obowiązków.

Stosownie do art. 38 ust 1 ustawy z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. 2004 r., nr 146, poz. 1546 ze zm.) („u.f.i.”) Towarzystwem funduszy inwestycyjnych może być wyłącznie spółka akcyjna z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, która uzyskała zezwolenie Komisji na prowadzenie działalności w zakresie tworzenia funduszy inwestycyjnych i zarządzanie nimi, w tym pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa, reprezentowania ich wobec osób trzecich oraz zarządzania zbiorczym portfelem papierów wartościowych (art. 45 ust 1 u.f.i.). Jak z kolei wynika z art. 4 ust 1 u.f.i. towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzy fundusz inwestycyjny, zarządza nim i reprezentuje fundusz w stosunkach z osobami trzecimi. Zgodnie z ust 2 powołanego przepisu towarzystwo, utworzone zgodnie z przepisami ustawy jest organem funduszu inwestycyjnego. Ponadto jak podkreślono w art. 4 ust 4 u.f.i. fundusz nie jest podmiotem zależnym od towarzystwa nim zarządzającego ani od osoby posiadającej bezpośrednio lub pośrednio większość głosów w zgromadzeniu inwestorów lub w radzie inwestorów. Stosownie zaś do art. 3 ust 1 u.f.i. fundusz inwestycyjny jest osobą prawną, której wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze publicznego, a w przypadkach określonych w ustawie również niepublicznego, proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych, w określone w ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe.

W świetle powyższych przepisów stwierdzić trzeba, że zarówno towarzystwo funduszy inwestycyjnych jak i fundusz inwestycyjny są odrębnymi podmiotami mającymi status osoby prawnej. Oznacza to, że na gruncie art. 64 § 1 k.p.c. fundusz posiada zdolność do występowania w sprawie jako strona, tj. zdolność sądową.

Jak wskazano powyżej przedmiotem działalności funduszu jest lokowanie zebranych w drodze oferowania nabycia jednostek uczestnictwa środków w papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe. Powód domagał się odszkodowania za straty jakie miał ponieść w związku z nabyciem jednostek uczestnictwa, a następnie zleceniem ich odkupienia po cenie niższej niż cena nabycia, pomimo, że zgodnie z twierdzeniem powoda zapewniany był on o gwarantowanym zysku z inwestycji. W ocenie Sądu nie ulegało zatem wątpliwości roszczenie w tym zakresie powinno być skierowane do konkretnych funduszy inwestycyjnych, od których jednostki uczestnictwa powód nabył (w niniejszej sprawie do (...) Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, który powstał na podstawie decyzji z 28 grudnia 2007 r. m.in. z połączenia (...) (...) Akcji oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek, które przekształciły się następnie w jego subfundusze). Powód natomiast skierował swoje żądanie do (...) Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A., który stosownie do powołanych przepisów u.f.i. utworzył fundusz inwestycyjne (...) (...) Akeje oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek, zarządzał nimi i reprezentował je w stosunkach z

osobami trzecimi. Powyższe stanowi przewidziane w art. 38 k.c. ustawowe uszczegółowienie sposobu działania osób prawnych - funduszy inwestycyjnych. Zaznaczyć trzeba, że przepisy u.f.i. wprost wskazują, że towarzystwo funduszy inwestycyjnych ma status organu funduszy inwestycyjnych (art. 4 ust 2 u.f.i.), których niezależność od towarzystwa jest dodatkowo podkreślona w art. 4 ust 4 u.f.i.

Ostatecznie okoliczności, że podmiotem, który powinien był występować po stronie pozwanej nie jest (...) S.A. nie kwestionował również powód, jednakże podjęte przez niego próby sanowania zaistniałej sytuacji procesowej okazały się nieskuteczne. Sąd na rozprawie 28 stycznia 2014 r. oddalił sformułowany w piśmie z 9 sierpnia 2013 r. wniosek o dopozwanie funduszy, bowiem nie spełniał on wymogów przewidzianych w art. 194 k.p.c. W szczególności stwierdzić należy, że wniosek na podstawie wzmiankowanego przepisu nie może być zgłaszany w formie ewentualnej, o ile Sąd dojdzie do przekonania, że oznaczenie strony pozwanej jest nieprawidłowe. To do powoda jako dysponenta procesu należało sprecyzowanie, kto w zainicjowanym przez niego postępowaniu jest stroną pozwaną. Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że przedmiotowy wniosek nie spełniał również wymogów formalnych - pismo nie zawierało oznaczenia podmiotów, które miały zostać dopozwane (wskazano jedynie numery rejestru funduszy), nie wskazano ich miejsca siedziby i adresu jak również nie zostały dołączone odpisy pozwu wraz z załącznikami celem ich przesłania dopyzwanym podmiotom.

Skutków procesowych nie mogło wywołać również pismo z 19 lutego 2014 r., w którym powód dokonał „sprostowania” oznaczenia strony pozwanej wskazując, że jest nią (...) (...) Akcje oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek.

W ocenie Sądu nie sposób uznać, że nieprawidłowe oznaczenie strony pozwanej, tj. wskazanie całkowicie odrębnej osoby prawnej, mogło stanowić możliwą do sprostowania omyłkę. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 13 czerwca 1980 r., IV CR 182/80 „Tam natomiast, gdzie powód prawidłowo oznaczył podmiot, który według jego intencji miał być stroną przeciwną, ale - z punktu widzenia prawa materialnego - dokonał doboru tego podmiotu w sposób niewłaściwy, do usunięcia wady aktu jego woli może dojść już tylko przez odwołanie wadliwej czynności procesowej (art. 203 k.p.c.) albo w drodze podmiotowego przekształcenia procesu (art. 194 - 198 k.p.c.)” Żadna z powyższych czynności nie została przez powoda dokonana, w związku z czym ostatecznie uznać należało, że powód nie zdołał dokonać skutecznej zmiany w zakresie oznaczenia strony pozwanej. Podsumowując stwierdzić trzeba, że pozwana (...) S.A. nie posiadała legitymacji biernej do występowania w niniejszej sprawie czego skutkiem musiało być oddalenie powództwa jako bezzasadnego.

Jedynie na marginesie wskazać trzeba, że niezależnie od powyższych rozważań powołana przez powoda podstawa prawna jego roszczeń i tak nie zasługiwała na uwzględnienie.

Powód w pierwszym rzędzie domagał się ustalenia nieważności zawartych przez niego umów nabycia jednostek uczestnictwa na podstawie art. 58 § 2 w zw. z art. 56 k.c. w zw/ z art. 14, 18 i 19 dyrektywy nr 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID). Niezależnie od powołanej materialnoprawnej podstawy stwierdzenia nieważności przedmiotowych umów na wstępie należy odwołać się do art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Interes prawny stanowi materialną przesłankę uwzględnienia powództwa z art. 189 k.p.c. w związku z czym ciężar jego wykazania spoczywa na stronie powodowej. W rozumieniu art. 189 k.p.c. przejawia się on w istnieniu obiektywnej potrzeby uzyskania określonej treści wyroku sądu wywołaną własną sytuacją prawną. Należy zaznaczyć, że zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą interes prawny nie istnieje w przypadku gdy powodowi przysługuje inny, dalej idący środek ochrony swoich praw. W niniejszej sprawie powód jako podstawę swojego roszczenia wskazywał podstępne działania R. Z. (1), który oferując mu produkty inwestycyjne nie informował go o ryzyku związanym z inwestowaniem. W istocie zatem należałoby przyjąć, że powodowi przysługiwało roszczenie o naprawienie szkody w oparciu o przepisy o odpowiedzialności deliktowej (art. 415 i nast. k.c.), które jako dalej idący środek ochrony praw powoda wyklucza istnienie w niniejszej sprawie interesu prawnego w ustaleniu nieważności przedmiotowych umów.

Dodatkowo powód powołał się również na istniejące po jego stronie wady oświadczenia woli w momencie zawierania umowy nabycia jednostek uczestnictwa w postaci błędu w kwalifikowanej postaci, tj. podstęp (art. 86 k.c.) oraz wyzysku (art. 388 k.p.c.). Niezależnie jednak od faktu, czy powód działał pod wpływem wad oświadczenia woli czy też wady te nie wystąpiły, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego stwierdzić trzeba, że powód uchybił przewidzianym w kodeksie cywilnym terminom, w których mógł on uchylić się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli.

Zgodnie z art. 88 § 1 i 2 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie przed upływem roku od wykrycia błędu. Powód twierdził, że dowiedział się o wprowadzeniu go w błąd po rozmowie z zięciem. Efektem tej rozmowy było sporządzenie przez powoda pisma z 21 października 2010 r., w którym wyraził on swoje wątpliwości, a następnie 21 października 2011 r. - złożenie pisemnego oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń woli w postaci zawartych przez niego transakcji nabycia jednostek uczestnictwa. Powód wskazywał także, że był wcześniej zapewniany o tym, że przedmiotowa inwestycja gwarantuje pewny zysk. Zauważyć jednak trzeba, że dyspozycję wykupienia przez fundusz posiadanych przez siebie jednostek uczestnictwa powód złożył już 29 czerwca 2010 r. Transakcja ta dokonana była poniżej ceny nabycia tychże jednostek, uiszczoną przez powoda 18 czerwca 2007 r., bowiem powód zakupił je za 230.000 zł natomiast wykup został dokonany za cenę 126.193,23 zł. Przyjmując zatem, że powód w istocie został wprowadzony w błąd stwierdzić należy, że najpóźniej od tego momentu, tj. 29 czerwca 2010 r. wiedział on o poniesionej stracie, a więc musiał także uświadomić sobie fakt działania pod wpływem błędu, bowiem miał on być zapewniany jedynie o atrakcyjnym zysku. Wydaje się jednak, że wiedzę tą powód mógł osiągnąć znacznie wcześniej. Jak bowiem wynikało z treści pozwu i zeznań powoda zapewniano go o gwarantowanym zysku na poziomie 15 - 20% rocznie. Spadek wartości posiadanych jednostek uczestnictwa niewątpliwie był skutkiem rozłożonego w czasie procesu, nie miał zaś charakteru nagłego zdarzenia, zatem już wcześniej możliwe było jego zaobserwowanie i stwierdzenie, że brak jest obiecywanego zysku.

W odniesieniu do kwestii wyzysku, wskazać trzeba, że zgodnie z art. 388 § 2 k.c. uprawnienia strony do żądania zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, żądania unieważnienia umowy wygasają z upływem dwóch lat od zawarcia umowy. Nabycie jednostek uczestnictwa nastąpiło 18 czerwca 2007 roku, a zatem powyższy termin upłynął bezskutecznie 18 czerwca 2009 roku. Tym niemniej wypada zaznaczyć, że w okolicznościach niniejszej sprawy trudno mówić o braku ekwiwalentności świadczeń w zawartej przez powoda umowie nabycia jednostek uczestnictwa, bowiem zostały one zakupione po cenie odpowiadającej ich ówczesnej wartości.

Podsumowując, stwierdzić należało, że powództwo w niniejszej sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu, w związku z czym Sąd orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powód przegrał niniejszą sprawę w całości, a zatem na rzecz pozwanej należało zasądzić poniesione przez nią koszty procesu. Złożyły się na nie opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 51 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł (§ 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej radycy prawnego ustanowionego z urzędu). Ostatecznie zatem na rzecz pozwanej od powoda należało tytułem zwrotu kosztów procesu zasądzić kwotę 7.251 zł w związku z czym orzeczono jak w punkcie 2 wyroku.